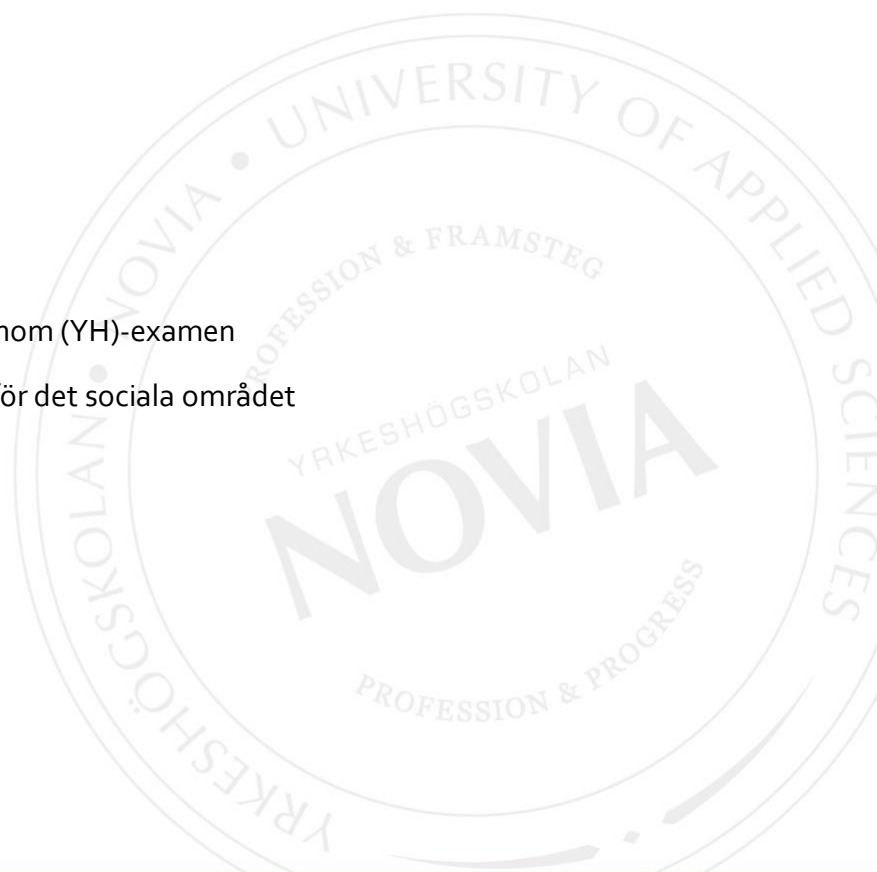

“Om man inte snusar så är man inte en riktig hockeyspelare”

En kvalitativ studie om unga ishockeyspelande pojkars
snus användning

Victor Wik

Examensarbete för Socionom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för det sociala området
Vasa 2021

EXAMENSARBETE

Författare: Victor Wik
Utbildning och ort: Socionom, Vasa
Inriktningsalternativ/Fördjupning: Ungdomsarbete
Handledare: Johanna Sigfrids & Ralf Lillbacka

Titel: "Om man inte snusar så är man inte en riktig hockeyspelare"

- En kvalitativ studie om unga ishockeyspelande pojkars snusanvändning

Datum 15.4.2021 Sidantal 32

Bilagor 1

Abstrakt

Syftet med denna studie är att ta reda på om snusanvändning anses vara en del av kulturen inom ishockeyn enligt unga ishockeyspelande pojkar. Frågeställningen baserar sig på skribentens egna uppfattningar från ungdomshockeyn. De centrala frågeställningarna är: Bidrar gruppträck till att unga ishockeyspelare börjar använda snus? Delas skribentens uppfattning om att snusanvändning är vanligt förekommande inom ishockeyn? I vilket skede av ungdomsåren börjar snusanvändningen synas?

I teoridelen behandlas statistik, tidigare forskning i ämnet och teorier om ungdomars identitetsbildande. Här behandlas även de jämnårigas betydelse för det individuella identitetsskapandet samt olika grupperingars inverkan på processen.

Studien utfördes genom kvalitativa forskningsintervjuer där fyra respondenter fick dela med sig av sina upplevelser kring snusanvändningen under deras tid som ungdomsishockeyspelare. Alla fyra respondenter har spelat ungdomsishockey i Österbotten. I studien framkom att snusanvändning har varit vanligt förekommande i alla respondenters lag under ungdomstiden samt att alla respondenter själva också har börjat använda snus någon gång under den tiden. Respondenterna är eniga om att gruppträcket är en bidragande orsak till att de själva också har börjat använda snus. Resultatet av studien visar att snus är vanligt förekommande bland unga ishockeyspelare och att det finns en positiv attityd mot snusanvändning inom ishockey.

Språk: Svenska

Nyckelord: Snus, Ishockey, Ungdomar, Gruppträck,
Modellinlärning

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Victor Wik
Koulutus ja paikkakunta: Sosionomi, Vaasa
Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Nuorisotyö
Ohjaaja(t): Johanna Sigfrids & Ralf Lillbacka

Nimike: "Et ole kunnon jääkiekkoilija, mikäli et käytä nuuskaa"

- Kvalitatiivinen tutkimus nuorisojääkiekkoilijoiden nuuskakäytöstä

Päivämäärä 15.4.2021 Sivumäärä 32

Liitteet 1

Tiivistelmä

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää, onko nuorten poikajääkiekkoilijoiden mielestä nuuska osa jääkiekkokulttuuria. Kysymys perustuu kirjailijan omiin kokemuksiin nuorisojääkiekon parissa. Keskeisimmät kysymykset ovat: Vaikuttaako ryhmäpaine nuorten jääkiekkoilijoiden nuuskankäytön aloittamiseen? Jaetaanko kirjailijan näkemys siitä, että nuuskan käyttö on yleistä jääkiekossa? Missä vaiheessa nuorisovuosien aikana nuuskan käyttö ilmenee?

Teoriaosa käsittelee tilastoja, aiempaa tutkintaa liittyen aineeseen ja teoriaa nuorison identiteetin muodostumisesta. Sen lisäksi osa käsittelee samaisten ikäisten sekä erilaisten ryhmien vaikutus prosessiin yksilön identiteetin muodostamisessa.

Tutkimuksen suorittamiseen on käytetty kvalitatiivisia tutkimushaastatteluja missä neljä eri vastaajaa sai kertoa heidän omista kokemuksistaan liittyen nuuskankäyttöön omien vuosien aikana nuorisojääkiekkoilijana. Kaikki neljä vastaajaa on pelannut nuorisojääkiekkoa Pohjanmaalla. Tutkimuksessa kävi ilmi, että nuuskan käyttö on ollut yleistä kaikkien vastaajien joukkueissa nuorisoaikana sekä että kaikki vastaajista on aloittanut nuuskan käyttämisen sen aikana. Vastaajat ovat kaikki samaa mieltä siitä, että ryhmäpaine on osasyy heidän nuuskankäyttönsä aloittamiseen. Tutkimuksen tulos näyttää, että nuuska on yleistä nuorten jääkiekkoilijoiden keskuudessa sekä että jääkiekkopiireissä on positiivinen asenne nuuskankäytön suhteen.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Nuuska, Jääkiekko, Nuoriso, Ryhmäpaine, Mallioppiminen

BACHELOR'S THESIS

Author: Victor Wik
Degree Programme: Social Welfare, Vaasa
Specialization: Youth Work
Supervisor(s): Johanna Sigfrids & Ralf Lillbacka

Title: "If you're not using snuff, you're not a real hockey player"
- A qualitative study of young hockey playing males use of snuff

Date 15.4.2021 Number of pages 32 Appendices 1

Abstract

The purpose of this study is to observe if snuff can be seen as a part of the culture within ice hockey according to young ice hockey playing boys. The issue is based on the writer's own experiences within youth hockey. The questions at issue are: Does peer pressure matter in young ice hockey players decision to start using snuff? Is the writer's perception of snuff use being common in ice hockey shared with respondents? In what phase during adolescence does snuff use appear?

The theoretical discussion of the study includes statistics, earlier studies made within the subject and brings up theories about identity forming among the youth. It also deals with the importance of peers for the creation of individual identity, and how different groupings affect the process.

The study was conducted through qualitative research interviews where four respondents shared their experiences of snuff use during their time as youth hockey players. All four ice hockey players have played youth ice hockey in Ostrobothnia. The study showed that snuff use has been common in all respondents' teams during adolescence and that all respondents themselves have started using snuff during their time as youth hockey players. The respondents agree that peer pressure is a contributing factor to the fact that they themselves also have started using snuff. The result of the study shows that snuff is common among young ice hockey players, and that there is a positive attitude towards snuff use in ice hockey.

Language: Swedish Key words: Snuff, Ice hockey, Youth, Peer pressure, Model learning

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Syfte.....	1
3	Snus användning.....	2
3.1	Vad är snus?.....	2
3.2	Nikotin	3
3.3	Statistik.....	3
3.4	Lagstiftning kring snus	4
3.5	Preventiva åtgärder	5
4	Kopplingar mellan snus och lagidrott	5
5	Ungdomar och identitet	7
5.1	Erik H. Eriksons teori om att bilda en identitet	7
5.2	Anthony Giddens och Thomas Ziehes teorier.....	8
5.2.1	Identitetsutveckling enligt Thomas Ziehe	8
5.2.2	Identitetsutveckling enligt Anthony Giddens	9
5.3	De jämnårigas betydelse i identitetsutvecklingen	9
5.4	Kollektiv identitet	9
6	Modellinläring	10
6.1	Banduras modellinläringsteori.....	10
6.2	Känsla av självförmåga	11
7	Gruppens betydelse	11
7.1	Gruppsyck och konformitet.....	12
7.2	Ungdomars strävan efter acceptans	13
7.3	Social identitet.....	14
8	Sammanfattning av teoridelen	14
9	Metod och tillvägagångssätt.....	15
9.1	Kvalitativ forskning.....	15
9.2	Intervju.....	16
9.3	Tillvägagångssätt.....	16
10	Resultat	17
10.1	Tid och plats	18
10.2	Snus användning	18
10.3	Attityder.....	20
10.4	Grupptillhörighet	21
10.5	Identitet.....	22
10.6	Roller.....	24
10.7	Möjliga modeller för modellinläring.....	25

11	Slutdiskussion och kritisk granskning	26
12	Källförteckning.....	30

1 Inledning

Rusningsmedel och idrott kan man tycka inte borde höra ihop eftersom idrottare oftast associeras till en hälsosam livsstil. Jag själv har dock en annan uppfattning baserad på mina egna erfarenheter från idrottsvärlden, jag har spelat ishockey ända sedan lågstadieåldern i olika klubbar runt om i Finland, allt från Torneå i norr till Åbo i söder. Jag har även studerat idrott på Norrvalla folkhögskola och där kommit i kontakt med en hel del idrottare med bakgrund från andra idrotter. Min uppfattning är att det faktiskt förekommer en hel del rusningsmedel inom idrotten, både lättare rusningsmedel så som nikotin och alkohol men också en del narkotikaklassade preparat.

Jag har länge funderat över vad orsakerna kan vara till att en idrottare tar steget till att börja bruka rusningsmedel. En del kanske gör det för att de upplever en stor press på sig att prestera och försöker då lätta på pressen genom att bruka något slags rusningsmedel? Kan en orsak vara gruppsyck från övriga idrottare, i alla fall inom lagidrotten där flera individer tillhör samma gemenskap? Det är just inom lagidrotten jag tycker mig ha uppmärksammat denna typ av problematik.

I mitt lärdomsprov har jag valt att titta lite närmare på ett fenomen som är vanligt inom ishockey, närmare bestämt snusanvändning. Är det så att det finns en kulturell aspekt inom ishockeyn som förespråkar snus? Giddens och Sutton (2014 s. 693) förklarar ordet kultur som värderingar, normer, vanor och livsstilar som är typiska för en enhetlig social grupp. Inom ishockeyn upplevs det finnas en kultur av snusande, kulturen gäller inte endast vuxna seniorer utan upplevs sträcka sig ända ner till ungdomshockeyn (Rolandsson & Hugoson, 2003). Uppstår denna kultur genom gruppsyck eller vad är det som bidrar till att ishockey, i alla fall för mig, förknippas så starkt med snusanvändning?

2 Syfte

Syftet med mitt lärdomsprov är att studera om snusanvändning anses vara en del av kulturen inom ishockeyn enligt unga ishockeyspelare pojkar. Inom hockeyn upplever jag att det finns en allmän uppfattning om att snuset nästan är en del av en ishockeyspelares identitet. Jag upplever snusanvändningen så vanligt inom hockeykretsar att man kunde säga att det hör till sporten. Utifrån vad jag själv har uppfattat så har det väckts funderingar hos mig över

vad detta kan bero på samt om det finns andra som upplever samma fenomen, därav har jag kommit fram till följande frågeställningar.

De centrala frågeställningarna jag utgår från är:

- Bidrar grupstryck till att unga ishockeyspelare börjar använda snus?
- Delas min uppfattning om att snusanvändning är vanligt förekommande inom ishockeyn?
- I vilket skede av ungdomsåren börjar snusanvändningen synas?

För att avgränsa min studie kommer jag att fokusera på pojksidan inom ungdomshockeyn. Jag kommer att försöka ta reda på hur snusanvändningen syns i ungdomshockeyn och i vilka åldrar det i så fall börjar synas. Eftersom min studie inte går ut på att studera hälsoriskerna med snusanvändning kommer jag inte att behandla detta i mitt arbete, även om jag själv är medveten om att det finns en del hälsorisker kopplat till snusanvändning.

3 Snusanvändning

I detta kapitel behandlas realiteter kring själva snusandet, definitionen av snus, vad nikotin är för något, statistik kopplat till snusanvändning samt lagstiftning som styr utbudet på snus här i Finland samt övriga Europeiska unionen. Här behandlas även tidigare gjorda preventiva åtgärder mot snusanvändning inom idrotten.

3.1 Vad är snus?

Snus är en nikotinhaltig tobaksprodukt som används i munnen under överläppen antingen i portionspåsar eller i lösvikt. Snus framställs av tobaksplantan som torkas och mals ner, sen tillsätts smak- och konserveringsmedel tillsammans med andra tillsatsämnen. Eftersom snus innehåller nikotin så framkallar det ett kraftigt beroende, i ett gram snus finns oftast 7 - 8 mg nikotin men det finns även starkare produkter som kan innehålla flera gånger så mycket nikotin. (Institutet för hälsa och välfärd, 2021).

I Finland är det svensktillverkade våta tobakssnuset vanligast men sedan senaste decennieskiftet har så kallat nikotinsnus, som inte alls innehåller tobak, börjat stiga i

popularitet. I Finland säljs nikotinsnus som läkemedel för att avvänja nikotinberoende, dessa finns att fås som 2 eller 4 mg nikotin per portion. (Päihdelinkki.fi, u.å.)

3.2 Nikotin

Heloma och Kiianmaa (2017 s. 65) förklarar att nikotin är ett ämne som återfinns i tobak och klassas som ett rusningsmedel med stimulerande och uppiggande effekter vilka är starkt beroendeframkallande. De menar att nikotinet skapar en svagt euforisk effekt som ger upphov till välbehag, det anses även ha uppiggande och upphetsande effekter samt lindrar stress, ångest och hungerkänsla. Nikotin förbättrar även koncentrationsförmågan och uppmärksamheten samt lindrar smärta. Vid snusanvändning tas nikotinet upp via slemhinnorna i munnen och går där med ut i blodomloppet, genom att snusa upprätthålls en högre nikotinnivå i blodet längre än vid rökning av tobak.

Om större mängder nikotin sväljs, hamnar i ögonen eller på huden, har ämnet en akut toxisk effekt. I början på 1900-talet blev det allt vanligare att nikotin användes som bekämpningsmedel mot växter och efter det har man historiskt sett kunnat se en ökning i fall av nikotinförgiftningar. Biverkningar som kan kopplas till nikotin är påskyndad hjärtfrekvens vilket kan resultera i en risk för rytmstörningar, man har också hittat tecken på att nikotinet kan bidra till att cellerna förvandlas till cancerceller och att det skulle öka delningen av cancerceller samt upprätthålla utvecklingen av cancervävnad. (Institutet för hälsa och välfärd, 2019)

3.3 Statistik

Enligt Institutet för hälsa och välfärds (senare i texten THL) statistikrapport (2018) över tobaksstatistik framgår det att 8% av pojkarna i grundskolan använder snus dagligen, motsvarande siffra för pojkarna på gymnasiet är 7% medan hela 20% av pojkarna på andra stadiets yrkesutbildningar uppger att de snusar dagligen. Av vuxna män i åldrarna 20 - 64 är det 5% som uppger att de snusar dagligen, medan 6% meddelar att de ibland snusar. I åldersspannet 20 - 34 är det dagliga snusandet vanligast med 8% medan 9% av samma åldersgrupp meddelar att de snusar ibland (Institutet för hälsa och välfärd, 2018 s. 4).

I social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019 s. 20) över ungdomars hälsobeteende framkommer det att 12% av pojkar i 14 års ålder har provat på snus och hela 48% av 18 åriga pojkar har provat snusa.

Enligt en studie över hur utbrett snus användning är bland finska elitidrottare framkommer det att hela 24,6% av de medverkande elitidrottarna meddelar att de använder snus, det vill säga var fjärde idrottare. I studien framkommer det också att snus användningen är vanligast bland de idrottare som ägnar sig åt lagidrott eller idrottsgrenar baserade på snabbhet och styrka. Bland lagidrottarna uppgav 31,6% att de använder snus medan 30,9% av de idrottare som ägnar sig åt idrotter med snabbhet och styrka medgav att de snusar. (Alaranta, A. et al., 2005)

Bland de ishockeyjuniorer som svarat på finska ishockeyförbundets landsomfattande undersökning av rusningsmedel bland ishockeyjuniorer (2006) uppger endast 50% av 15 till 16 åringar att de aldrig har testat på snus, detta innebär att hälften alltså redan har testat på i så låg ålder. Om man tittar på åldrarna 17 till 18 år så är det endast en fjärdedel som uppger att de aldrig har provat på snus. Av 15 till 16 åringarna är det 25% som uppger att de snusar antingen dagligen eller lite nu som då. Tittar vi på motsvarande siffror hos 17 till 18 åringarna så är det hela 40% som uppger att de antingen snusar dagligen eller ibland. Bland 15 till 16 åringarna är det 10% som uppger att de snusar dagligen och cirka 20% av 17 till 18 åringarna uppger samma sak. (Finska ishockeyförbundet, 2006)

3.4 Lagstiftning kring snus

Tillverkning och försäljning av snus är enligt direktiv från Europeiska unionen förbjudet bland medlemsländerna. Sverige har dock fått ett undantagstillstånd från detta direktiv av hänsyn till snusets kulturella ställning i landet. (Heloma, A., et al., 2017 s. 29 - 31.)

”1 § Varor som anges i bilagan får inte föras ut till ett annat land inom Europeiska unionen. Förbudet gäller inte varor som resande för med sig och som är avsedda för deras personliga bruk eller som gåva för personligt bruk. Detsamma gäller varor som tillhandahålls till resande för personligt bruk eller som gåva för personligt bruk innan resande når fram till ett annat land inom Europeiska unionen och orten för avresa är belägen i Sverige.”

Bilaga:

*”Varor för användning i munnen, helt eller delvis framställda av tobak, med undantag för sådana varor som är avsedda att rökas eller tuggas.”
(SFS 2008:566)*

Enligt finsk lag är det alltså förbjudet att sälja snus i Finland men det finns ett undantag i lagen som möjliggör själva konsumeringen av snus, privatpersoner får medföra sig max 1

kg snus för personligt bruk in i landet per kalenderdygn. (Tobakslagen 29.12.2016/1374 § 63).

3.5 Preventiva åtgärder

Enligt finsk lag måste preventiva åtgärder göras för att minska skadorna som uppstår till följd av rusningsmedelsberoende. Social- och hälsovårdsministeriet leder det förebyggande arbetet genom beslutsfattning baserad på THL:s riktlinjer. THL styr det förebyggande arbetet i samarbete med de lokala regionförvaltningsverken som i sin tur stöder kommunerna som svarar för själva organiseringen av det förebyggande arbetet mot rusningsmedel. (Lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet 24.4.2015/523)

Förebyggande arbete mot snus användning görs i flera olika grenförbund och ishockeyförbundet är ett av dem. Som en åtgärd har finska ishockeyförbundet förbjudit snus användning vid tävlings sammanhang redan från år 1998. Finska ishockeyförbundet har redan många år tampats med problematiken kring snus användning inom grenen och år 2005 startades utvecklingsprojektet Operaatio Urheilullinen Elämäntapa som en räd i arbetet med att få bukt på snus användningen inom ishockeyn. (Calvén, Rantala & Rönttilä, 2017 s. 28)

Salomaa och Tuisku (2013 s. 33) lyfter fram att det förebyggande arbete för att minska snus användningen som görs för tillfället av idrottsföreningarna inte är tillräckligt. De menar att endast medverkande inom idrottsutövande föreningar inte i sig minskar ungas rusningsmedels användning. De förklarar att största delen av tränarna inte har fått någon utbildning i ämnet, vilket kunde vara ett exempel på en åtgärd som lätt kunde göras.

”Suurin osa valmentajista ei ole juurikaan käynyt läpi päihteisiin liittyviä kysymyksiä, vaikka esimerkiksi nuuskan käytön yleisyyden valossa tämä olisi tärkeää juuri seuratoimintaan osallistuvien nuorten kohdalla.”
(Salomaa & Tuisku, 2013. S. 33)

4 Kopplingar mellan snus och lagidrott

I detta kapitel tar jag upp tidigare konstaterade kopplingar mellan lagidrott och snus användning, hur snus användning associeras till ishockey, inte enbart bland utövare av grenen utan också bland åskådare i hela samhället.

Enligt Piispa (2017) kan man tydligt peka på att det finns ett samband mellan lagidrott och snusanvändning, det framkommer dock att en gren utmärker sig mer än andra när det handlar om vad ungdomar associerar till när de hör ordet snus. I sin studie utförd på 5 olika ungdomsgårdar i tre större städer i Finland finner han en del kopplingar mellan snusanvändning och lagidrott men just ishockeyn sticker ut som den gren som mest associeras till snusanvändning.

”Muina lajeina, joissa nuuskaa nähtiin käytettävän, mainittiin salibandy ja jalkapallo – joukkueurheilulajeja nekin. Kyseisistä lajeista oli kuitenkin hyvin vähän mainintoja verrattuna siihen, kuinka usein jääkiekko mainittiin nuuskan yhteydessä.” (Piispa, 2017. S. 50)

I en undersökning gjord av Finlands cancerförening rf. (2013 s. 37–38) där 43 unga ishockeyspelare i åldrarna 12 till 17 år gamla medverkade framkom det att hälften av de medverkade antingen använde snus aktivt eller någon gång hade provat på snus. De medverkande representerade tre olika föreningar och spelade alla på högsta möjliga nivå inom sin egen ålder. Också 8 stycken tränare medverkade i undersökningen, även bland dem var det hälften som aktivt använde snus medans andra hälften uppgav att de ej snusar.

Också enligt Finlands cancerförenings andra studie (2019 s. 10) finns det ett signifikant samband mellan snusanvändning och utövande av lagidrott. I studien framkommer även att det finns en allmän samhällsbild av att snus är starkt förknippat med just ishockey, speciellt bland ungdomar. Som motivering till detta lyfts betydelsen av förebilder fram, inom ishockeyn är det vanligt att se en hockeyspelare med snus i munnen även om det dock har minskat med tiden. Förr kunde man se spelare ge intervjuer i TV med en ”prilla” i munnen men detta har med tiden avtagit och är därmed inte längre idag lika vanligt. Piispa (2017) bevittnar också om att snuset har en näst intill kulturell status inom hockeykretsar.

”Jääkiekon nuuskakulttuuri on niin ilmeinen, että nuoret, jotka eivät käytä nuuskaa, tunnistavat sen jopa televisiosta: ”Ainakin mitä on nähnyt telkkarista ja kuullut, niin yleensä jääkiekkoilijat käyttää”. Toinen nuori päivitteli, että kun hän on nähnyt jäähallilla kylttejä, joissa lukee ”ei nuuskaa”, hän on tuumannut, että kielto on hölmö, kun kukaan ei sitä noudata” (Piispa, M. 2017. S. 50)

Rolandsson och Hugoson (2003) har gjort en prospektiv långitudinell studie över ishockeyspelande pojkars tobaksvanor där 183 pojkar i åldrarna 15-22 år deltog. Resultatet av deras undersökning samt även tidigare liknande studier tolkar de som att ”ishockeymiljön

i sig kan utgöra en risk för att tobaksbruk grundlägges bland ishockeyspelande ungdomar.” (Rolandsson & Hugoson, 2003 s. 176).

De kan påvisa en statistiskt signifikant skillnad mellan pojkar som använde snus och pojkar som inte snusade beroende på om pojkarna utövade annan idrott än just ishockey. Snus användningen var alltså mindre förekommande bland de pojkar som utövade andra idrottsaktiviteter än just ishockey. Samma slutsats kunde Rolandsson och Hugoson (2001) dra i en liknande studie utförd på 249 pojkar i åldrarna 12-19 år.

5 Ungdomar och identitet

Eftersom jag har valt att rikta min studie mot ungdomar så kommer jag i detta kapitel ta upp vad som är typiskt för ungdomsåren vad gäller utvecklingen och sökandet av sin egna identitet.

Under de tidiga ungdomsåren avslutas tiden som barn när man kliver in i puberteten och skolgången närmar sig sitt slut. Som individer utsätts vi här för nya sociala sammanhang i samband med byten till nya skolor och allt mer självständiga fritidsaktiviteter. Samma utveckling fortsätter sedan när det är dags för övergångar till universitetsstudier, yrkesliv eller arbetslöshet. Fokuset i övergångarna läggs på vad det innebär att vara ung och hitta sin plats i samhället på ett nytt sätt i förhållande till hur man tagit plats som barn under tidigare år. (Frisén & Hwang, 2006 s. 109)

5.1 Erik H. Eriksons teori om att bilda en identitet

Erik H. Erikson ses som en av pionjerna inom identitetsforskningen. Enligt hans teori är vårt sökande av identitet ett grundläggande mänskligt behov precis som behovet av föda, trygghet och sexuell tillfredsställelse. Enligt Erikson är identiteten en subjektiv upplevelse av vad som gör just att jag är den jag är. Upplevelsen av detta är beroende av de psykologiska, biologiska samt de sociala aspekterna hos varje enskild individ. Just den sociala aspekten behandlar de möjligheter som miljön ger oss till olika sätt att uttrycka vår identitet, som exempel inom olika kulturer. En individ slutar aldrig att utvecklas, dess identitet utvecklas kontinuerligt under hela livets gång. (Frisén & Hwang, 2006 s. 11-12)

Eriksons teori går ut på att olika perioder i livet består av olika utvecklingsfaser som var för sig innehåller en utvecklingskonflikt mellan en negativ och en positiv pol. Exempel på dessa är *tillit* och *misstro* (0 – 1,5 år), *självständighet* och *tro på egen förmåga* (1,5 – 3 år), *initiativ* och *skuldkänslor* (3 – 5 år) samt *aktivitet* och *känslor av underlägsenhet* (6 – 12 år). Under ungdomstiden (13 – 18 år) är konflikten mellan *identitet* och *identitetsförvirring*. Lösningen på den sistnämnda konflikten påverkas förstås av hur man har lyckats lösa tidigare konflikter under sin utveckling men nyckeln till en positiv lösning i denna konflikt menar Erikson ligger i samspelet med andra, både jämnåriga och vuxna. Han menar att andra personer fungerar som speglar som hjälper tonåringen att skapa sig en uppfattning och en stabil bild av vem man är. Erikson menar också att optimal identitetsutveckling innebär att man hittar sociala grupper och sociala roller som man går ihop med enligt de egna biologiska samt psykologiska förutsättningarna. (Frisén & Hwang, 2006 s. 12)

5.2 Anthony Giddens och Thomas Ziehes teorier

Giddens och Ziehes teori angående skapandet av en identitet skiljer sig lite från Eriksons. De ser identiteten som i första hand en konstruktion till följd av det sociala umgänget. Giddens och Ziehe menar att identiteten är något som skapas av individens sociala och kulturella omgivning. Båda två utgår ifrån att identitetsskapandet är en ständigt pågående process som skapas av individens historia samt samhället så som individen upplever det. (Frisén & Hwang, 2006 s. 14)

5.2.1 Identitetsutveckling enligt Thomas Ziehe

Ziehe menar att ungdomar lever i en värld präglad av ”marknaden”, t. ex. en arbetsmarknad som längre inte är begränsad till lokalsamhället utan idag är mer eller mindre global. Ungdomarnas värderingar påverkas också av tevekulturen som idag finns och av ungdomskulturen som mer och mer profilerar sig mot de vuxna. Enligt Ziehe blir en följd av detta att det dagliga livet samt dess traditionella rutiner sakta men säkert suddas ut och ungdomarna blir mer friställda, deras utveckling blir beroende av personliga och subjektiva val och värderingar. Han menar alltså att det nya samhället idag fråntar ungdomarna de traditionella tvång som tidigare har funnits och erbjuder ett allt friare samhälle där individen själv får välja fritt. Detta kan i sin tur skapa ångest och en känsla av vilshenhet kring ungdomars sociala roller och identitet. (Frisén & Hwang, 2006 s. 14-15)

5.2.2 Identitetsutveckling enligt Anthony Giddens

Också enligt Giddens är ungdomars identitetsutveckling direkt relaterad till samhällets förändringar. Enligt Giddens är identitetsskapandet en reflexiv process där individen skapar en meningsfull berättelse av sitt liv. Berättelsen måste hela tiden utvecklas under livets gång och justeras enligt den information som individen dagligen tar emot. Giddens menar alltså att identiteten inte är ett givet tillstånd utan den konstrueras kontinuerligt vart efter nya erfarenheter läggs till. (Frisén & Hwang, 2006 s. 15)

5.3 De jämnårigas betydelse i identitetsutvecklingen

Genom hela livet har vi ett behov av bekräftelse. ”*Social referencing*” är ett begrepp som används för att beskriva vår näst intill autonoma tendens att i oklara situationer söka stöd hos gruppens informella ledare för att få klarhet i situationen. Som barn söker vi stöd hos vuxna och andra auktoriteter så som föräldrar, lärare och inom idrotten tränare, men vart efter vi blir äldre så tas denna funktion över av vänner och våra jämnåriga som vi beundrar eller ser upp till. (Frisén & Hwang, 2006 s. 134)

Enligt Rick Harris (2001) spelar gruppen jämnåriga en väldigt stor roll i hur vi förhåller oss och vilka beteenden vi har som unga. Harris menar att familjens roll är överskattad i detta sammanhang och att det just gruppen som spelar störst roll. Det är alltså naturligt att man söker bekräftelse bland de jämnåriga eftersom det är bland dem som man kommer att leva sina fortsatta liv, inte med ursprungsfamiljen. (refererad i Frisé & Hwang, 2006 s. 134)

Man kan säga att identiteten formas av individens upplevelser och erfarenheter, denna process är oftast smidig och märks nästan inte alls av, det behöver alltså inte synas någon egentlig kris. Det sägs att ungdomar ”söker” sin identitet men själva sökandet sker högst omedvetet. Tonåringar söker efter en känsla av tillhörighet som får dem att känna sig mer bekväma i sig själva. Bekräftelse söks från personer som man värderar högt men också från situationer som skapar känslor, dessa får ungdomarna att känna sig livskraftiga. Detta kan ibland medföra sig ett avståndstagande från vuxenvärlden och ge sig uttryck i att man vill tillhöra en specifik grupp med liksinnade. (Frisén & Hwang, 2006 s. 135)

5.4 Kollektiv identitet

En kollektiv identitet kan förklaras som en föreställd gemenskap i grupp. Den kollektiva identiteten bygger på gemenskapen och likheten inom gruppen och dess skillnader i relation

till andra grupper. De individuella olikheterna spelar inte längre så stor roll utan det är den kollektiva likheten som ställs i första hand. En kollektiv identitet betyder att man är en del av en grupp med tydligt innehåll och att gruppen är någorlunda beständig över en längre tid. För att kunna etablera kollektiv identitet så behöver alltså gruppen ha funnits ett bra tag och själva känslan av kollektiv identitet underlättas av att gruppen eller organisationen har funnits under lång tid. Det gör att det finns en historia och en kultur att falla tillbaka på vilket stärker känslan av en gemensam identitet. (Arvidson & Johansson, 2017 s. 57)

6 Modellinläring

I detta kapitel tittar jag på teorin om modellinläring och hur det kommer sig att vi lär oss av vad människor i vår omgivning gör.

6.1 Banduras modellinläringsteori

Helkama et al. (2000 s. 80-81) beskriver att *Modellinläring* eller *observationsinläring* kan i vardagligt språk även kallas för imitation. Modellinläringen kan delas upp i fyra delprocesser: 1) *uppmärksamhet*, 2) *bevarande*, 3) *utförande och producerande* och 4) *motivation* (Bandura, 1986). Som individer har vi alla någon som vi ser upp till eller som vi kan associera till, denna person blir då en modell för oss. Uppmärksamheten riktas mot modellen och vi påverkas oftast olika huruvida modellen bestraffas eller belönas som påföljd av sitt beteende. Hur man som individ bevarar minnet av modellens agerande är förstås beroende av den egna kognitiva utvecklingsnivå men också av om man tyst för sig själv upprepar det man skall lära sig. För att kunna producera behöver man ha en del färdigheter, så här förklarar Helkama et al. (2000)

”Även om en blivande pianist noga lyssnar på sin lärares tolkning av ett musikstycke och bevarar den i sitt sinne, räcker inte hans färdigheter nödvändigtvis till för en likadan prestation.” (Helkama et al. 2000 s. 81)

Motivationen påverkas i sin tur av bl.a. *vikariell bestraffning* och *vikariell belöning*, man kan alltså säga att man föreställer sig modellen som en ställföreträdare vars agerande ger information om omgivningen beroende på hur denne agerar och omgivningen reagerar. (Helkama, et al. 2000 s. 81)

”Om en modell som beter sig aggressivt bestraffas av sin lärare eller en individ som ätit en giftig svamp blir sjuk, motiverar dessa vikariella bestraffningar eleven att undvika aggressivitet i klassen och giftsvampar i naturen” (Helkama, et al. 2000 s. 81)

6.2 Känsla av självförmåga

Helkama et al. (2000 s. 81–82) förklarar att en känsla av självförmåga (sence of self-efficacy) är en ytterst viktig motiverande faktor vid all typ av inläring, därav är modellinläringen inget undantag. Om individen upplever sig klara av samma saker som modellen kommer hen att imitera sin modell medan om individen tvärtom, upplever att hen inte kommer att klara av samma saker som modellen så låter hen bli att ens försöka. För utvärderingen av förmågan finns det fyra typer av information man går igenom: *Kännedom om tidigare prestationer, en vikariell upplevelse, verbal påverkan samt fysiska och emotionella reaktioner.*

Kännedomen om tidigare prestationer är en viktig del och ger en förhöjd känsla av självförmåga om man har lyckats med tidigare prestationer medan känslan av självförmåga försvagas om de tidigare prestationerna har resulterat i misslyckanden. Den vikariella upplevelsen påverkar också på så sätt att om en person som liknar mig själv lyckas med något så ger det mig en känsla av att jag också kan lyckas, vilket resulterar i högre självförmåga. Verbal påverkan, t.ex. att en auktoritet i individens närhet uppmuntrar hen till att klara av prestationen hjälper också till att stärka känslan av självförmåga. Denna aspekt är ändå kanske den minst viktiga bland de andra tre. Den sista, nämligen fysiska och emotionella reaktioner ger oss information om vår självförmåga på så sätt att om vi klarar av en svår eller stressfull uppgift med ett bibehållet lugn stärker detta vår känsla av självförmåga medan nervositet och upphetsning bidrar till negativa upplevelser om vår självförmåga. (Helkama, et al. 2000 s. 81–83)

7 Gruppens betydelse

I detta kapitel tittar jag lite närmare på hur ungdomar blir påverkade av sin sociala omgivning och hur de jämnåriga vännerna blir allt viktigare i utvecklingsprocessen av den egna identiteten i ungdomsåren.

Hwang och Nilsson (2014 s. 30-34) förklarar att ungdomar tillbringar mycket tid tillsammans och med sina jämnåriga, speciellt sin fritid. Därför ses de jämnåriga ha en stor betydelse för själva utvecklingen av deras egna identitet. De jämnåriga är viktiga för den psykiska utvecklingen bland ungdomar eftersom de påverkar varandra genom att reagera på olika sätt och därav ge varandra en typ av feedback som på så sätt kan de påverka en positiv psykosocial utveckling. Under barnåren är det föräldrarna och de vuxna i barnens närhet som fungerar som modeller och bollplank för barnens sociala utveckling, men när man närmar sig ungdomsåren övergår detta ansvar allt mer till de jämnåriga.

”Både under ungdomsåren och vuxen ålder innebär vänner en referenspunkt utanför familjen: med vänner kan man exempelvis ta upp problem som är svåra att prata om i den egna familjen” (Hwang & Nilsson, 2014 s. 31)

Enligt Hwang och Nilsson (2014 s. 30-34) borde ungdomars utveckling ses som dynamisk och dubbelriktad. De påverkas alltså inte enbart passivt av omvärldens påtryckningar utan tolkar aktivt det som händer runt om kring dem och omvandlar detta sedan till något speciellt för sin egna grupp. Tolkningen kan ske på olika sätt beroende kön, läggning, individuella egenskaper samt egna tidigare erfarenheter. Med stöd av detta kan man säga att ungdomarna bidrar till att forma och skapa sin omgivning genom de sätt de reagerar på omvärlden.

7.1 Gruppträck och konformitet

Både unga och vuxna kan uppleva ett starkt gruppträck när det gäller t.ex. vilken musik man bör höra på, vad man skall ha på sig för kläder eller hur man bör reagera i olika situationer. Det sker då en anpassning som varierar, beroende på gruppen, ut efter upplevd status och situation. Under ungdomsåren ökar trycket på att t.ex. ha sex eller bruka rusningsmedel men påverkan av denna påtryckning ses ändå som mindre än att man bör klä sig på ett visst sätt eller att man borde ha vänner. Man kan således säga att gruppträcket inte enbart består av yttre faktorer utan också ett tryck som formas inifrån eftersom man vill vara lik sina vänner och dela upplevelser med de som man anser som värdefulla. (Hwang & Nilssen, 2014)

Enligt Thornberg (2020) som refererar till Pennington et al. (1999) kunde begreppet *konformitet* förklaras som följande.

”Konformitet kan definieras som en anpassning till en grupp eller en majoritet som ett resultat av exponering för åsikter eller uppfattningar

som majoriteten eller de flesta i gruppen, det vill säga som en majoritetspåverkan eller gruppträck” (Thornberg, 2020 s. 120)

I de flesta grupper finns en strävan eller ett tryck mot en likhet eller konformitet vad gäller det mesta, som exempel kan nämnas klädstil, beteende, värderingar, musikstil etc. I grupper är det lätt att hitta konformitet, om man t.ex. ser på en skolklass så finns det små grupperingar i själva skolklassen där de inom den lilla undergruppen delar värderingar och sin syn på tillvaron. Orsaken till att vi människor rättar oss efter majoriteten finns det flera förklaringar på, en förklaring kan vara att vi behöver bekräftelse av synen vi har på vår omvärld och vår sociala verklighet. En annan förklaring kan vara att vi vill identifiera oss med gruppen vi vill höra till och därför känner vi en påtryckning att anamma gruppens normer för hur vi borde tänka, tycka och bete oss. Det finns även en teori om att konformiteten beror på att gruppen går samman av överlevnadsskäl. (Thornberg, 2020 s. 122–123)

7.2 Ungdomars strävan efter acceptans

Enligt Thornberg (2020 s. 129) befinner sig ungdomar mitt mellan två världar, en gränsszon mellan att vara ett barn och att vara vuxen. Ungdomarna ställs inför osäkerhet rörande deras sociala status och därmed har de flera olika normer att ta ställning till, i ena stunden behandlas de som barn medan i andra stunden förväntas de uppträda som vuxna. Det är i denna period av livet som de jämnårigas roll blir allt större. Ungdomarna söker då acceptans från gruppen av jämnåriga och formar där sin identitet samt får en slags kompensation för sin bristande vuxenstatus.

För ungdomar är det väldigt viktigt att man känner sig accepterad av gruppen, därför oroar många unga sig ofta över sina kamratrelationer. I de flesta sammanhang blir det därför just de jämnåriga vännernas värderingar och attityder istället för familjens som man väljer att anamma. Konformitet sker i alla åldrar, även för vuxna men just för ungdomar blir det speciellt centralt när man upplever ett högre tryck på att dela värderingar och attityder för att bli accepterad i gruppen. Ungdomar vill känna att de är en del av gruppen och vara som ”de andra”, detta i sig skapar ett tryck på individen att dela åsikter med resten av gruppen. Om dessa åsikter inte stämmer överens med de vuxnas åsikter så skapas här ofta en konflikt mellan de unga och de vuxna. (Thornberg, 2020 s. 129)

7.3 Social identitet

Enligt Thornberg (2020 s. 150) bildas en persons sociala identitet i de sociala grupperingar eller kategorier som man tillhör. Social kategorisering kan beskrivas som en grundläggande kognitiv process hos människan, dess mål är att skapa en förståelse för den sociala omgivningen genom att gruppera andra människor på ett sätt som ger mening för en enskild individ. Detta resulterar i att personen kan definiera sin egen plats i samhället. Alla individer identifierar sig med någon social kategori och känner sig då vara medlem i någon social grupp, dessa grupper kan kallas för ingrupper. Det finns även grupper som en individ inte identifierar sig med, dessa grupper kallas i sin tur för utgrupper.

Vi människor har ett behov av en positiv identitet, därför gör vi sociala jämförelser mellan oss själva och andra personer. Denna jämförelse görs också grupper emellan, orsaken till detta beteende anses vara att vi har ett behov av att erhålla och upprätthålla en positiv värdering av oss själva. Enligt den sociala identitetsteorin och självkategoriseringsteorin bör dessa processer resultera i konsekvenser i praktiken för grupper och individers moral. Man kan utgå ifrån att individer favoriserar den egna ingruppens normer och värderingar när det finns en konflikt jämfört med andra utgruppers normer och värderingar. Man kan också utgå ifrån att det inom den egna ingruppen finns ett socialt tryck, också kallat gruppträck, på dess medlemmar att anpassa sig till ingruppens normer. (Thornberg, 2020 s. 150, 154–155)

8 Sammanfattning av teoridelen

Att bilda sig en identitet är något som alla människor på jorden gör på något sätt och att ungdomsåren är en viktig tid i detta framkommer väl enligt dessa teorier som står omnämnda i de tidigare kapitlen. Idrottare är inte skonade från behovet att bilda sig en identitet och eftersom människor i ens närhet har stor betydelse för bildandet av den egna identiteten så kan man ju tänka sig att, i alla fall för lagidrottare, lagkamraterna blir väldigt viktiga för processen eftersom man spenderar så mycket tid tillsammans.

I teoridelen lyfts faktorer och teorier över processen för identitetsbildning, yttre- och inre faktorer som inverkar, samt i vilka åldrar det vanligtvis sker. Jag har också försökt hitta samband och bevis på att lagidrottare löper en större risk för snusanvändning. Jag har också försökt definiera vad snus är för att få läsaren att förstå vad jag menar när jag pratar om snusanvändning. Lagstiftning kring snuset har också lyfts upp eftersom snusförsäljning är

olagligt i Finland, detta utgör ett litet problem för brukarna eftersom det är svårare att få tag på.

Jag har lyft fram tidigare forskning som visar på att snus användning och ishockeyspelande kan förknippas med varandra och utifrån det försökt, via mina frågeställningar, hitta teori som är av relevans för min forskning. Teorierna jag har lyft fram kan sammankopplas till individers identitetssökande samt grupperns betydelser för de enskilda individerna. Jag har försökt lyfta fram det som i folkmun kallas för gruppsytryck och dess betydelse för en individs enskilda beslut i olika situationer. Modellinlärning är även ett viktigt ämne som tagits upp och som kan sammankopplas till hur det kommer sig att man från första början börjar använda snus. Jag har även lyft fram statistik som ett sorts komplement till de tidigare forskningarna för att försöka bevisa att detta faktiskt är ett problem som existerar. Teorierna är många och de flesta går lite in i varandra men med hjälp av det underlag jag nu har försökt skapa så skall jag försöka ta reda på om detta också syns i praktiken.

Syftet med teoridelen är att få läsaren att belysa problematiken kring fenomenet snus användning inom ungdomsishockeyn samt bevisa att den faktiskt existerar och att försöka skapa en förståelse för varför just ungdomsåren är en viktig tid i människans identitetsbildning. Upplägget och ordningsföljden har jag försökt få så logiskt som möjligt så att det följer en röd tråd genom hela teoridelen, detta för att underlätta för läsaren.

9 Metod och tillvägagångssätt

I detta kapitel förklarar jag närmare varför jag har valt mig av kvalitativ forskningsmetod. Jag berättar också hur respondenterna är utvalda samt hur hela undersökningen är utförd.

9.1 Kvalitativ forskning

Jag har valt att använda mig av en kvalitativ forskningsmetod. I en kvalitativ forskning försöker man fastställa olika egenskaper och karaktärer hos olika fenomen (Widerberg, 2002 s. 15). Orsaken till varför jag har valt denna forskningsmetod är att jag vill veta om det finns andra som upplever fenomenet kring snus användning inom ishockeyn på samma sätt som jag gör. Det är då lättast att ta reda på det via intervjuer av personer som har en stark sammankoppling till och som har befunnit sig i kretsarna kring ishockeyn. Jag vill alltså

komma åt deras egna uppfattningar och upplevelser kring fenomenet och utifrån det försöka bilda mig en uppfattning om vad det kan bero på.

Jag ansåg att kvalitativ forskningsmetod var det bästa alternativet för min forskning på grund av överstående orsaker. Med en kvantitativ forskning skulle jag ha kunnat ta reda på hur utbredd snusanvändningen är bland ishockeyspelande ungdomar men det var inte målet för min forskning så därför valde jag att inte använda den metoden.

9.2 Intervju

Som metod för min undersökning har jag valt intervjuer. Med en kvalitativ forskningsintervju försöker man förstå världen ur respondentens synvinkel samt utveckla en mening ur dennes erfarenheter (Kvale, 2009 s. 17). Jag använde mig av semi-strukturerade intervjuer vilket innebär att det fanns möjlighet för följdfrågor utöver de på förhand planerade frågorna. Intervjufrågorna finns bifogade i slutet av arbetet.

Vid analysen av intervjuvaren använde jag mig av meningskoncentrering, vilket innebär att man komprimerar respondenternas svar och lyfter fram det viktiga i svaren för att lättare kunna förstå helheten (Kvale, 2009 s. 221). Eftersom det inte passar sig för min typ av studie så kommer jag inte att presentera svaren i några tabeller eller diagram.

9.3 Tillvägagångssätt

Jag intervjuade 4 personer som har spelat ungdomsishockey i Österbotten. Alla fyra personer är män och födda på 1990-talet. Dock är de från olika åldersgrupper så att jag skulle få ett bredare spann över tiden som ungdomsspelare och därigenom kunna jämföra om fenomenet har ändrat över tid. I intervjuerna koncentrerade jag mig på tiden som ungdomsspelare, det vill säga tiden mellan åldersklasserna U15 och U20. Tidsspannet för den tiden bland mina respondenter sträcker sig från 2005 till 2018. Respondenterna är för mig sedan tidigare bekanta personer eftersom kretsarna inom ishockeyn är så små, och för att hitta någon sedan tidigare obekant skulle förutsatt att man söker i någon annan del av landet. En annan orsak till att jag inte har sökt respondenter från andra delar av landet är den rådande Covid-19 pandemin som försvårar resande och begränsar möjligheterna till att träffa okända människor. Respondenterna är utvalda på basis av deras åldersgrupp där jag slumpvis valde ut spelare som jag visste hade spelat under tiden för det ovannämnda tidsspannet (U15-U20).

Jag kontaktade respondenterna via sms och frågade om de ville ställa upp på en intervju och alla 4 svarade direkt jakande vilket gjorde att jag inte behövde kontakta några fler. De fick även veta vad mitt tema var så att de på förhand kunde lite sätta sig in i de tankebanor som krävdes för intervjuerna. Två av intervjuerna hölls hemma hos mig och de andra två hölls hemma hos respektive respondent. Intervjuerna tog mellan 20 minuter till 30 minuter beroende på respondentens svar och berättelser. Intervjuerna ägde rum 2–3 mars och 5 mars i Österbotten, 2021.

Före intervjun förklarade jag för respondenterna att de kommer att vara helt anonyma och jag frågade även om det var okej att jag bandar in vårt samtal vilket ingen hade något emot. Jag förklarade sedan att endast jag kommer att lyssna på ljudinspelningen samt att den raderas när transkriberingen är gjord. Alla respondenter fick i några minuter bekanta sig med frågorna före intervjun. Detta för att försöka minimera tiden för fundering under själva samtalet. Inga anteckningar gjordes under själva intervjun eftersom jag ville fokusera på att lyssna och vid behov ställa följdfrågor.

Jag fokuserade på respondenter från Österbotten eftersom en central sak i min frågeställning är att ta reda på om andra har upplevt samma fenomen som jag själv, och eftersom jag har spelat ungdomshockey i just Österbotten kändes det viktigt att mina respondenter också skulle ha gjort det.

10 Resultat

I detta kapitel kommer jag att redovisa vad jag har fått fram ur intervjuerna. Jag kommer här att fokusera på de delar av intervjuerna som är väsentliga för min studie och därför utelämna sådant som inte är av relevans för just min undersökning. Jag kommer att citera respondenterna för att kunna påvisa hur de själva har uttryckt sig med deras egna ord. Citaten förekommer i *kursiv stil* i egna stycken. Även om vissa respondenter har svarat på någon typ av dialekt kommer jag att redovisa citaten på standardsvenska för att ytterligare skydda respondenternas identiteter. Vissa dialektala uttryck låter jag dock vara orörda för att inte ända innebörden i respondenternas svar.

10.1 Tid och plats

Min första fråga i intervjuerna handlade om vilka år respondenterna hade spelat ungdomshockey, med ungdomshockey avser jag åldersgrupperna U15 till U20. Det framkom att den äldsta av respondenterna började spela ungdomshockey 2005 medan den yngsta slutade med ungdomshockey år 2018. Detta ger mig ett spann på 12 år av respondenternas iakttagelser. Den andra frågan var i vilken, eller vilka föreningar respondenterna hade spelat under tiden i fråga. Alla fyra har spelat ungdomshockey i Österbotten men en av respondenterna har även spelat en del av tiden i en förening i Nyland.

10.2 Snus användning

I den tredje frågan ville jag ha reda på om respondenterna snusade eller hade testat på snus någon gång. Alla fyra respondenter hade under någon tid i livet snusat aktivt, varav tre uppgav att de idag är aktiva snusare och en respondent uppgav att han har snusat men nu sedermera slutat. Med den fjärde frågan ville jag kontrollera om det har förekommit snus i lagen som respondenterna har spelat i och alla fyra var eniga på den punkten, det har förekommit i alla dessa åldersgrupper. I de yngre åldersgrupperna; U15 och U16 har det inte varit så många aktiva användare men det har fortfarande förekommit medan det redan i U18 har varit en stor del av spelarna som snusat aktivt. Så här uttryckte sig en respondent:

”Det har alltid förekommit! Vad jag minns i alla fall, från U15, första årets C-junior har jag nu i alla fall själv snusat. Och det har förekommit i laget. De var väl då jag själv också började skulle jag säga.”

På frågan i vilken ålder snuset har börjat förekomma så svarar alla fyra respondenter att de tidigaste spelarna nog har börjat testa på snus redan i U15 och U16, i enstaka fall till och med tidigare.

Jag frågade också alla respondenter om de har blivit erbjudna snus inom hockeykretsarna och alla fyra respondenter svarade jakande på den frågan. De hade alla också tagit emot snus under något tillfälle under ungdomstiden. Två respondenter hade också nekat några gånger men sedan några år senare hade de ändrat sig och tagit emot.

Nästa fråga gick ut på att försöka få respondenten att tänka över vad som kunde vara bidragande orsaker till att de tog steget till att börja snusa eller ens prova på snus. Här tog alla respondenter upp att en bidragande orsak kan ha varit det faktum att deras kompisar eller

lagkamrater har haft snus. Tre av respondenterna uttryckte även att just gruppsycket kan ha varit starkt bidragande. Två respondenter förklarade ingående hur det gick till första gången de testade på snus och klargjorde att tjat från lagkompisar var orsaken till att de faktiskt tog steget till att testa på första gången. En annan sak som var gemensamt för dessa två respondenter var att det för båda hände när de var på träning eller match med en äldre åldersgrupp. Den ena respondenten uttryckte sig så här:

”först var det väl nog gruppsycket tror jag, då man testade de där första gångerna. Jag minns ju till och med då jag testade första gången, när jag var med ett år äldre och spelade, eller jag tränade och spelade med dem, och där var det ju ett gäng då som snusade och så började de ju hålla på där då att ”nämen nog ska du väl ta? Nog ska väl ta?”, till sist testade man ju då, inte var det ju gott inte men nog provade man på nytt för det eftersom alla andra också tog, till sist var man ju fast då. Eller inte blev man väl fast så men det var ju nog lite coolt då alla andra också...”

Den andra respondenten förklarade som följande:

”Då jag spelade i U15 så tränade och spelade jag med U16 och där snusade de alla och man var en junior där så det bara blev lite som till, och det var nu lite spännande när man satt i bussen så sa dom bara att kom hit så ska du få prova på lite snus och först var man ju lite att nää inte ska vi göra det inte men legendariska gruppsycket kom och så provade man på snus en gång, det smakade ju nog illa men sen blev det ju bara då jag hade tagit en gång med dom, så nästa gång jag for på träning eller match så var man som så att ”ids du slänga en snus” för att man skulle visa att man är tuff då man var en junior i laget...”

På frågan angående var snuset förekom så fick jag förklara genom exempel vad jag var ute efter, alltså specifika områden var snuset kunde förekomma eller var spelare i laget snusade. Här framkom att omklädningsrummet, bussen och hotellrummen är de ställen var spelarna tar sig tid till att snusa. Två respondenter förklarade också att det är på sådana ställen där tränare och andra ledare inte är närvarande. Samma två respondenter påpekade att tränarna sitter längst framme i bussen så därför var det längst bak i bussen som det kunde förekomma snus. En respondent svarade så här:

”I omklädningsrummet, efter träningar och på bortamatcher i bussen, längst bak i bussen... För tränarna satt längst framme, så långt bort från tränarna som möjligt. Man smygsnusade”

Detta beteende tyder på teorin om konformitet (Thornberg, 2020 s. 120) där ickesnusarna upprepade gånger blir erbjudna snus tills de till sist tar emot och då känner en tillhörighet och acceptans i gruppen.

10.3 Attityder

Till näst frågade jag angående attityden till snuset bland både ledare och spelare i lagen de hade spelat i. Den äldsta respondenten förklarade att det från ledarhåll nog har varit nolltolerans för snus inom laget men att det nog alltid har funnits några spelare som har brutit mot detta i smyg. Bland spelarna har det varit mer kluvet, en del har haft en negativ inställning medans en annan del har antingen varit positivt inställda eller neutrala i frågan.

De två yngsta respondenterna klargör att det nog har funnits ett så att säga initialt motstånd mot snusanvändning från ledarhåll i de yngre åldersklasserna men att ledarna själva nog aktivt har använt snus och heller inte gjort någon större ansträngning för att dölja det. Sen vart efter att spelarna har blivit äldre och gått upp i åldersklasser så har även motståndet mot snusanvändningen från ledarna avtagit till att till sist inte alls bry sig. En av respondenterna upplevde det här som en typ av dubbelmoral.

”så länge jag minns, inte när man var riktigt liten så såg man det, men där vid kring 16 år så såg man att tränaren har snus i läppen, i fickorna hade dom dosor. Så klart man hörde när man lyssnade på coacher att snus är dåligt men det är som lite dubbelmoral när dom säger att det är dåligt men så använder dom det själv”

Den sista respondenten vittnar om en helt annan attityd mot snus både från ledare och bland spelarna i laget redan från de tidiga ungdomsåren. I deras åldersgrupp har det varit helt okej att snusa ända sedan U15 stadiet upp genom hela ungdomstiden. Tränare har till och med hjälpt spelare att få tag på snus. Respondenten reflekterade också över att detta nu i efterhand kan ses som ett problem men att han inte då på den tiden kunde se helhetsbilden och förstå innebörden av det, men på den tiden tyckte han bara att det var bra att de fick tag på snus på något sätt. Samma respondent bevitnar också om att de i de äldre åldersklasserna kunde åka via Sverige med bussen om de var på spelresa i norra Finland med avsikt för att köpa snus.

De svar jag fick på dessa frågor angående ledarnas attityder gentemot snus tycker jag tydligt visar på att modellinläringen (Helkama et al., 2000 s. 80–81) spelar roll för ungdomarna. Om ledarna snusar öppet och har en allmänt tillåtande inställning till snusanvändning bland spelarna så har snusanvändningen i den åldersgruppen också varit mer utbredd i tidigare

ålder jämfört med de åldersgrupper där ledarna har haft klara förbud mot snus användning. Baserat på alla fyra intervjuer kan jag också dra slutsatsen att desto äldre spelarna blir så bryr sig ledarna allt mindre om spelare snusar eller inte. Alla respondenter förklarade att från U18 och uppåt så var snus användningen väldigt utbrett i lagen och ledarna gjorde inget för att försöka stoppa detta fast än de var medvetna om situationen. När jag frågade en respondent vad detta kan bero på så svarade han så här:

”Nå man var ju så pass gammal där så jag skulle säga att man gjorde det inte till en lika stor ”juttu”, att ingen bryr sig, snusar en så ”okej”. Ingen har något med det att göra. Sen i juniorerna så var det ju mer som att det blev en grej av snusandet, sen när man är äldre så kanske vissa mer skäms för det att dom är så fast i det och så. Ingen bryr sig mer då skulle jag säga.”

10.4 Grupptillhörighet

Min nästa fråga handlade om att respondenten skulle fundera över om dennes snus användning har gjort att han har känt en starkare grupptillhörighet. Två respondenter beskriver att när de har varit med ett år äldre och spelat så har de där i den gruppen känt en starkare tillhörighet i gruppen snusare i den åldersklassen i och med att de har snusat. Ena respondenten uttryckte sig följande:

”Ja nå det kan jag ju gå in på igen när man spelade med ett år äldre igen då så var man ju lite yngre än alla andra och dom hade sina grupperingar där... och så kommer man in som yngre och alla andra snusar där och själv är man lite nervös när man är med äldre och så börjar dom ta med en i gänget och får in en att börja snusa, så klart det att det påverkar en att man börjar känna sig mer och mer med i gänget då när man är mer som alla andra.”

Utöver detta beskriver alla fyra respondenter att det nog inom lagen har funnits små grupperingar och att just snusare kan ses som en sådan gruppering. En respondent uttrycker att det i deras åldersklass alltid har varit bra laganda och att de har varit en stor enhetlig grupp där ingen har lämnats utanför men han bevitnar ändå om att snusarna höll varandra lite extra om ryggen. Den äldsta respondenten förklarar även han att snusarna i hans åldersgrupp höll lite extra ihop men ändå inte stötte ut någon som inte använde snus. Han beskriver så här:

”speciellt yngre åldrar, dom håller lite ihop dom som snusa... dock så var det ju inte så att man stötte ut någon för att dom inte snusade, eller tvärtom. Men en liten, någon procents mer tillhörighet kände dom säkert om man snusade...”

Det som respondenterna beskriver här tycker jag tydligt visar på teorin om kollektiv identitet (Arvidson & Johansson, 2017 s. 57) där de som snusar inom den stora gruppen nu blir en liten gruppering som själva identifierar sig som snusare och det blir då direkt eller indirekt kopplat till deras identitet. Thornbergs (2020 s. 150) teori om att vi söker en social identitet passar också in här, man söker sig till en grupp och vill vara som dom andra i gruppen så därför anammar man deras beteenden, i detta fall då snusandet. Bara en sådan sak som att alla fyra respondenter kunde nämna liknande fenomen i respektive åldersklass tycker jag visar att detta är ett väl utbrett fenomen som de flesta uppfattar, medvetet eller omedvetet.

10.5 Identitet

Efter gruppstillhörigheten gick jag in på identiteten, där fick respondenterna svara på en fråga angående om de upplever att deras identitet som hockeyspelare skulle ha påverkats av det faktum att de har använt snus.

En respondent svänger på saken i denna fråga och förklarar att han kanske mer känner att hans identitet som snusare har förstärkts i och med att han spelar hockey. Även om han svänger på det hela så tycker jag att det visar på att ett samband mellan grenen och snusanvändning faktiskt förekommer. Två av de andra respondenterna menar att de nog har känt av att deras identitet som hockeyspelare har förstärkts av att de har börjat snusa. Båda dessa respondenter tar upp att det enligt dem är allmänt känt att hockeyspelare snusar och att det inte är några konstigheter med det. De tar båda upp skolan som ett exempel på en plats där var synen på att hockeyspelare snusar förekommer. Så här uttryckte sig en av dessa två respondenter:

”nog har det alltid varit så att hockeyspelare snusar, och det skall vara så. Nog visste alla i skolan också att alla hockeyspelare hade snus”

Han nämner också att han idag tycker att detta är ett problem, då jag frågar honom vad han tycker är problematiskt så svara han:

”Nå det är ju ett problem om hockeyspelare tror att man är en hockeyspelare enbart för att man snusar, att om man inte snusar så är man inte en riktig hockeyspelare.”

Den andra av dessa två respondenter tar också upp statusaspekten i snusandet och hävdar att hans status i skolan också möjligtvis höjdes av att han både spelade hockey och snusade, han uttryckte sig enligt följande:

”Och samma sak i högstadiet också, snus förknippas ju med ishockey så nog fick man väl lite identitet när man spelade ishockey och snusade och man var lite coolare än alla andra då också i högstadiet.”

När jag ställer en följdfråga till honom om vem det är som förknippar hockeyspelare med snusanvändning så har han lite svårt att precisera sig men kommer fram till att det nog måste vara hela samhället som har en sådan bild. Till näst frågar jag honom då vad han tror att detta beror på och han svarar:

”Nå jag själv gör ju det för att man har sett själv sedan liten att så skall det vara. Så att... när det började när man var 14, 15 år och alla har snusat så klart man själv har börjat förknippa snus med ishockey då. Och man har alltid sett det där snuset när man har kommit till hallen sen man var liten.”

Den sista respondenten berättar att han började snusa senare och inte själv har varit aktiv snusare från de tidiga ungdomsåren så honom frågar jag om han har upplevt sin identitet som hockeyspelare ifrågasatt när han inte snusade men han svarar att han inte kan känna igen sig i det och att alla som snusade runt om honom nog hade förståelse för att alla inte ville använda snus. Som följdfråga frågar jag om han sen har märkt någon skillnad i hur han har blivit bemött efter att han började snusa och där lyfter han fram att vissa spelare som han kanske annars inte hade så mycket kontakt med kan komma och be om en snus och då blir det kanske att han pratar med dom lite mer tack vare den situationen än vad han annars skulle ha gjort men i hans fall tycker jag inte att jag kan påvisa att hans identitet skulle ha påverkats åt något håll.

Som Frisé och Hwang (2006) förklarar så är de tidiga ungdomsåren en viktig tid i vårt identitetssökande och de jämnårigas tankar och attityder har stor betydelse för vad vi själva också tycker och tänker. Om ungdomarna upplever att det finns en allmän bild av att hockeyspelare bör snusa kombinerat med att de själva ser att snus är väldigt vanligt

förekommande i ishockeykretsar så kopplar de högst troligt ihop dessa och då blir snuset en del av deras identitet eftersom de redan sedan barndomsåren har identifierat sig som ishockeyspelare. Man kan också se det som att ungdomarna vill tillhöra en specifik grupp liksinnade och det är när man känner den tillhörigheten som man uppnår en identitet (Frisén & Hwang, 2006 s. 135). Även Antony Giddens och Thomas Ziehes teorier om att ungdomars identitet i första hand är en konstruktion till följd av det sociala umgänget (Frisén & Hwang, 2006 s. 14) visar på att det är omgivningen som skapar den enskilda individens identitet.

10.6 Roller

Nästa fråga gick ut på att ta reda på vilka roller de som snusade i ett tidigt skede hade haft i gruppen. Alla fyra respondenter var förvånansvärt eniga på den här punkten. De som var först ut med att snusa i de respektive åldersgrupperna var enligt mina respondenter sådana personer som var socialt begåvade, högljudda, kunde definieras som gruppens clown och sådana som har hållit lagandan uppe. En av respondenterna svarade:

”men sådana som håller igång i omklädningsrummet, slänger skämt, talar högljutt till höger och vänster om allt möjligt så. Kanske man nog kan säga att dom som har använt så har varit dom som har det där högljudda, dom som styr ”filisen” i omklädningsrummet. Nu när man tänker på det. För det är samma personer som har snusat som också har haft ”filis” i omklädningsrummet.”

En annan respondent svarar väldigt liknande på samma fråga:

”Nå det är lite svårt att säga, man var ju så ung då så det är svårt att tänka det på det där sättet men jag skulle nog säga att majoriteten av dom som snusa så var nog högljudda, och var som socialt starka, dom hade som ”sanavaltaa”, dom hade att säga i omklädningsrummet.”

Vad exakt detta kan bero på att det är just de socialt starka som har varit tidigt ute med snusanvändningen är väldigt svårt att säga. En respondent lyfter upp möjligheten att det kan vara de som har varit lite rebelliska i den åldern och orsaken skulle då vara att de ville bevisa något eller ”prove a point”.

”De som var lite rebellaktiga, i alla fall som yngre. I yngre juniorerna från 13 och uppåt var det kanske inte de som var mest sociala och hade mest ljud utan dom som var kanske lite rebellaktiga, det behöver ju inte betyda att dom har mycket ljud om sig. Men sen i senare skede, typ från 16 och uppåt så var det nog inte mer att dom ville prove a point”

En möjlig förklaring på detta kan vara att det är ett sätt för ungdomar att söka acceptans bland sina jämnåriga på samma gång som de bryter sig fri från sina familjer och de värderingar som har funnits hemma. Detta beteende är typiskt för ungdomar som söker sin identitet och sina egna ingrupper (Thornberg, 2020 s. 129).

10.7 Möjliga modeller för modellinlärning

Avslutningsvis ville jag ta reda på om respondenterna hade kommit i kontakt med nikotinprodukter under uppväxten för att veta om de kunde ha fått en handlingsmodell hemifrån till att börja snusa. Alla respondenter klargjorde att deras föräldrar inte hade brukat några nikotinprodukter under respondenternas uppväxt. Två av respondenterna förklarade dock att deras äldre bröder hade använt snus och att de via dem hade kommit i kontakt med snus användning. Dock hade de aldrig mottagit snus av sina äldre syskon utan bara observerat att snus användning förekom. Det som gör det hela intressant här är att båda dessa respondenters äldre bröder också har spelat ishockey samt att bröderna var aktiva snusare under tiden de spelade ungdomsishockey. Respondenterna svarar följande:

”Nå brorsan började snusa då han var 15. Då har jag sett honom snusa ja men han har aldrig gett snus åt mig. Aldrig”

”sen för mig själv har det väl förekommit där hemma också. Då man såg upp till storebror som är 8 år äldre och han snusade. Som också spelade ishockey.”

Om just ishockey är orsaken till att deras bröder använde snus är svårt att säga men jag har svårt att se att det är en slump med tanke på att deras föräldrar inte har använt snus eller andra nikotinprodukter. Någonstans har även de blivit introducerade till snus och då är ishockeyn den mest troliga faktorn i detta. Som Rolandsson och Hugoson (2003 s. 176). uttrycker sig i sin studie så utgör ishockeymiljön i sig en förhöjd risk för dess utövare att påbörja snus användning.

De två övriga respondenterna berättade att de aldrig hade kommit i kontakt med några som helst nikotinprodukter i hemmet under sin uppväxt. Den ena respondenten berättade att hans moster rökte men det var inget som han kom i kontakt med dagligen. Detta innebär då alltså att två av respondenterna har tydliga modeller för ett beteende, deras äldre bröder, medans

två av respondenterna verkar sakna sådana. Jag ställer en följdfråga till respondenten som aldrig kommit i kontakt med nikotinprodukter och ber honom tänka på personer som han har sett upp till och som han vet har snusat. Han har svårt att tänka på personer han skulle ha sett upp till men kommer fram till att det nog alltid var de äldre spelarna som snusade, eller i alla fall att han hade en sådan bild när han var yngre. Sen när han blev äldre, i U20 stadiet så har tränaren snusat öppet inför alla spelare i omklädningsrummet. Här hittar vi hans modeller. Enligt Banduras (1986) modellinlärningsteori ser vi på modeller och tar efter deras beteenden, det är vad som också kan ha hänt här. En annan respondent vittnar också om tränare som har snusat helt öppet framför laget och till och med hjälpt spelarna att få tag på snus samt bett om snus av spelarna laget när spelarna har varit kring 14, 15 år gamla.

”Jag minns i C-juniörerna hade vi ju tränare som fixade snus åt oss, ”pummade” snus av oss och sånt så det är ju kanske inte så riktigt positivt om man tänker så här i efterhand. Kunde komma och ”pumma” och baka en snus av en då man var 14, 15 år själv.”

11 Slutdiskussion och kritisk granskning

I detta kapitel kommer jag att sammanfatta hela examensarbetet samt granska det ur en kritisk synvinkel. Jag kommer att försöka återspegla studiens resultat mot studiens syfte och se om jag har fått svar på mina frågeställningar. Jag kommer även framföra mina egna åsikter angående vad som har påträffats under studiens gång och försöka utvärdera vad man hade kunnat göra på ett annat sätt.

Syftet med studien var att studera om snusanvändningen anses vara en del av hockeykulturen bland unga ishockeyspelare pojkar. Detta försökte jag ta reda på genom att intervjua respondenter som har spelat ungdomsishockey och genom deras svar analysera om deras verklighetsbild stämmer överens med min. De centrala frågeställningarna jag hade var; Bidrar gruppträck till att unga ishockeyspelare börjar använda snus? Delas min uppfattning om att snusanvändning är vanligt förekommande inom ishockeyn? I vilket skede av ungdomsåren börjar snusanvändningen synas?

I Teoridelen försökte jag lyfta fram teorier och aspekter som är av relevans för ungas identitetsutveckling samt hur vi påverkas av påtryckningar av andra runt omkring oss, både i den egna gruppen men också i olika utgrupper. Jag lyfte även upp tidigare forskning i ämnet samt statistik som visar på problematiken i ämnet.

Jag fann flera källor som beskriver ungdomstiden som en viktig tid i individens identitetsskapande och de flesta källor lyfter upp vikten av de jämnårigas tankar och attityder när man som ung bryter sig fri från kärnfamiljen och skall bilda sig sin egen identitet. Flera källor belyste även vikten av att ha en modell som man tar exempel av i sitt beteende. Nu efter att jag har gjort studien så tycker jag att man kunde ha gått djupare in på kulturaspekten i fenomenet snus användning inom ishockey och inte enbart kolla på gruppsycket och själva inlärandet av olika beteenden. Jag upplever fortfarande att snusandet inom ishockeyn är en kulturell sak som, såklart via gruppsycket, lever vidare från generation till generation. Ett problem jag hade när jag skrev teoridelen var att hitta vilka teorier som är av relevans för just min forskning, det finns hur många teorier som helst men att hitta just de som är perfekta för just min forskning var svårt och när man väljer ut några enskilda teorier kan det lätt bli så att man vinklar forskningen i en skild riktning. Jag märkte också tidigt att det inte går att göra någon djupanalys där alla aspekter tas i beaktande eftersom längden på studien inte i så fall skulle räcka till så därför blev detta bara ett skrap på ytan.

Vad undersökningen beträffar så var det väldigt intressant att intervjua mina respondenter och se om de hade samma uppfattning som jag angående fenomenet. Ett stort tack bör riktas till mina respondenter för att de alla var öppna och kunde bra förklara sin syn på saken utan att undanhålla information som kunde ses som känslig. Jag kunde dock ha valt respondenter från olika delar av landet för att få större geografisk spridning och således få en större bild av läget i hela landet, nu när alla respondenter var belägrade i Österbotten så fick jag bara en bild över hur det ser ut där. Låt vara att den ena respondenten har spelat en del av ungdomstiden också i Nyland men urvalet är för litet för att kunna dra några större slutsatser över hur läget ser ut där. Fördelen med att respondenterna är sedan tidigare bekanta för mig är att jag har en insikt i de lag de har spelat i och då kan få ett ytterligare djup i förståelsen för deras intervjuvar. Nackdelen med att respondenterna sedan tidigare är bekanta är att det egentligen inte kommer fram någon ny information jag inte visste om sedan tidigare.

Jag kunde också ha försökt få med en respondent som inte varit aktiv snusare för att få med en annan synvinkel. Nu när alla respondenter faktiskt har varit eller är aktiva snusare så blir forskningen lätt vinklad ur en snusares perspektiv. Men jag tycker ändå att det visar på att min uppfattning inte är helt draget ur intet när alla fyra respondenter faktiskt råkade vara eller har varit aktiva snusare. Jag kunde också ha valt någon respondent som idag spelar ungdomshockey för att få med en lägesbild över hur det ser ut idag. Nu när alla respondenter endast har ett förflutet inom ungdomshockeyn så blir resultatet missvisande för hur läget ser

ut idag, det visar mer på hur läget såg ut under tidsperioden för när de spelade ungdomshockey, alltså 2005 till 2018.

Jag är överlag nöjd med intervjufrågorna men kunde ha tänkt över ordningsföljden lite grundligare eftersom det nu kändes som om det blev lite upprepning när en respondent redan hade nämnt svaret på en senare fråga i en tidigare. Jag kunde också ha frågat respondenterna rakt ut om de har upplevt samma fenomen som jag för att få ett konkret svar på den frågan, nu blev det mer att jag hamnade att gissa mig fram till deras åsikt utifrån de svar de har gett mig på andra frågor.

Min första frågeställning: Bidrar gruppsytryck till att unga ishockeyspelare börjar använda snus? Denna fråga fick jag ett klart svar på eftersom flera respondenter förklarade att det hade tjuvats på dem flera gånger före de till sist faktiskt tog och provade snus första gången. Också aspekten att de kände sig mer som en i gruppen när de började använda snus tycker jag visar på att det finns ett gruppsytryck och förväntningar på hockeyspelare att de skall använda snus. Så uttryckte sig även en av respondenterna. Alla respondenter sade sig inte känna av något gruppsytryck men när man analyserar deras svar så finner man nog bevis på att det kan vara just på grund av ett tryck från utomstående som de till sist har tagit steget till att prova på snus.

Min andra frågeställning: Delas min uppfattning om att snus användning är vanligt förekommande inom ishockeyn? Just denna fråga är lite diffus och hade kanske lättast besvarats genom att fråga respondenterna rakt ut men genom att analysera deras svar och förstå hur vanligt förekommande det har varit i deras åldersgrupper så tycker jag mig kunna svara jakande på denna frågeställning. Alla respondenters berättelser vittnar ändå om att snuset har varit vanligt förekommande och en del av deras vardag inom ishockeyn. Två av respondenterna lyfte även upp snus användningen inom ishockeyn som ett problem och detta tyder ju då på att personen i fråga har reflekterat över saken och ser att det finns ett problem. Problemet som jag ser det är att attityden kring snus användning upplevs som övervägande positiv och att det inte görs någon kraftansträngning från vare sig föreningar eller förbund för att åtgärda problemet.

Min tredje frågeställning: I vilket skede av ungdomsåren börjar snus användningen synas? Denna fråga skulle ha behövt specificeras lite. Det är svårt att förstå om jag menar när ungdomarna uppfattar att snus användning förekommer, det kan börja tidigt om till exempel en tränare snusar, men det jag egentligen menade är när snus användningen bland ungdomarna börjar synas. Svaret jag fick på denna fråga är att snus användningen nog redan

början synas bland ungdomarna redan vid 14 års ålder. Alla respondenter har nämnt 14, 15 års åldern som tiden för när de första spelarna i respektive åldersgrupp har börjat snusa.

Nu i efterhand är jag inte helt nöjd med mina frågeställningar, jag skulle också ha velat ta reda på den kulturella aspekten i fenomenet men nöjer mig nu för denna gång med att reda ut gruppstrycksaspekten. Det gör att det lämnar utrymme för fortsatt forskning i ämnet där andra aspekter kan tas i beaktande.

Syftet med arbetet var att ta reda på om snus användning anses vara en del av hockeykulturen bland unga ishockeyspelare pojkar. Respondenterna vittnar om att snuset är vanligt förekommande inom hockeykretsar och jag tolkar resultatet av studien som att den visar att man nog kan påstå att snuset nästan har en kulturell status inom ishockeyn. I alla fall i Österbotten, om så är fallet i andra landskap går inte direkt att påvisa med denna studie eftersom mina respondenter endast representerar Österbotten. Dock visar tidigare forskning på att detta är ett väl utbrett problem som nog sträcker sig över även övriga landskap.

Slutligen kan jag sammanfatta med att påstå mig ha fått svar på mina frågeställningar och de svarade även på syftet med arbetet. Det har varit intressant att få ta del av andras syn på problematiken kring snus användningen inom ishockeyn och det har även väckts nya tankar hos mig över hur man skall kunna åtgärda detta problem.

Till sist vill jag tacka alla respondenter som ställde upp på intervjuer och hjälpte mig i min forskning.

12 Källförteckning

Alaranta, A., Alaranta, H., Patja, K., Palmu, K., Prättälä, R., Martelin, T. & Helenius, I. (2005). Snuff Use and Smoking in Finnish Olympic Athletes. *International Journal of Sports Medicine*, 2006(27), 581-586. doi. 10.1055Js-2005-865826

Arvidson, M. & Johansson, S. (2017). *Roll och identitet – En socialpsykologisk introduktion*. Malmö: Gleerups Utbildning Ab.

Bandura, A. (1986). *The social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall

Calvén, E., Rantala, H. & Rönttilä, M. (2017). *NUUSKAN KÄYTÖN ENNALTAEHKÄISY JÄÄKIEKKOA HARRASTAVILLA NUORILLA – Toiminnallinen tapahtuma jääkiekkoleirillä*. (Bachelor's thesis) Turku university of applied science. Degree programme in nursing. Hämtad 2021-4-1 från: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/136914/Rantala_Hanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Frisén, A. & Hwang, P. (2006). *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur.

Giddens, A. & Sutton, P. W. (2014). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur

Helkama, K., Myllyniemi, R. & Liebkind, K. (2000). *Socialpsykologi – En introduktion*. Malmö: Liber Ab.

Heloma, A., Kiianmaa, K., Korhonen, T., Winell, K. (Red.). (2017). *Tupakka- ja nikotiiniriippuvuus*. Tallinn: Kustannus Oy Duodecim.

Hwang, P. & Nilsson, B. (2014). *Grupp-psykologi för skola, arbetsliv och fritid*. Stockholm: Natur och kultur.

Institutet för hälsa och välfärd. (2019). *Tupakkatilasto 2018*. Hämtad 2021-02-06 från Institutet För Hälsa och Välfärd: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138961/Tupakkatilasto%202018_korjattu%20taulukon%2011%20ja%209%202819.8.2020%29.pdf?sequence=9&isAllowed=y

Institutet för hälsa och välfärd. (2019). *Nikotiini*. Hämtad 2021-02-04 från <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/tupakka/tupakkatuotteet-ja-sahkosavuke/nikotiini>

Institutet för hälsa och välfärd. (2021). *Nuuska*. Hämtad 2021-02-02 från <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/tupakka/tupakkatuotteet-ja-sahkosavuke/nuuska>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den Kvalitativa Forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet 24.4.2015/523. Helsingfors 24.4.2015

Piispa, M. (2017). *Sammuuko savuke, nouseeko nuuska? Tutkimus yläkouluikäisten tupakkatuotteisiin liittyvistä mielikuvista ja kokemuksista*. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 199, verkkojulkaisuja 127. Helsingfors: Nuorisotutkimusseura & Suomen Syöpäyhdistys

Pitkänen, S. (2006). *Suomen Jääkiekkoliiton valtakunnallinen juniorijääkiekkoilijoiden päihdekysely*. Suomen Jääkiekkoliiton tilaustutkimus.

Päihdelinkki. (u.ä.) *Nuuska*. Hämtad 2021-02-02 från <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/nuuska>

Rolandsson, M. & Hugoson, A. (2001). Factors associated with snuffing habits among ice-hockey-playing boys. *Swedish Dental Journal*, 25(4), 145-154.

Rolandsson, M. & Hugoson, A. (2003). Changes in tobacco habits. A prospective longitudinal study of tobacco habits among boys who play ice hockey. *Swedish Dental Journal*, 27(4), 175-184.

Salomäki, S. & Tuisku, J. (2013). *Nuorten käsityksiä ja kokemuksia nuuskasta ja nuuskan käytöstä - Nuuska nuorten maailmassa*. Suomen syöpäjärjestys ry. Helsingfors: Aldus Oy
 Social- och hälsovårdsministeriet. (2019). *Studie i ungdomars hälsobeteende 2019: Användningen av tobaksprodukter och berusningsmedel samt penningspelande*. Hämtad 2021-02-04 från Social- och hälsovårdsministeriet: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161741/STM_2019_56_Nuorten_terveystapatutkimus_2019.pdf

SFS 2008:566. *Förordning om förbud mot utförelse av snus*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Thornberg, R. (2020). *Det sociala livet i skolan – socialpsykologiska perspektiv*. Stockholm: Liber

Tobakslagen 29.12.2016/1374. Helsingfors 29.12.2016

Venäläinen, J., Fonselius, R. & Salminen, P. (2019). *Nuuska nuorten urheilijoiden arjessa. Selvitys nuuskan välittämisestä ja nuuskan liittyvistä asenteista joukkueurheilun toimintaympäristössä*. Suomen syöpäyhdistyksen julkaisusarja, 92. Vanda: Tikkurilan paino Oy. Hämtad 2021-02-04 från: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/frantic/syopa-jarjestot/Nuuska_nuoren_urheilijan_arjessa_selvitys_final_web.pdf

Widerberg, K. 2002. *Kvalitativ forskningsmetodik i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Intervjufrågor

Under vilka år har du spelat ungdomshockey? (U15-U20) (C2-A juniorer enligt gamla skalan)

I vilken/vilka föreningar har du spelat ungdomshockey?

Snusar du eller har du någon gång snusat?

Om *ja*: Vad tror du har varit bidragande orsaker till att du har börjat snusa/provat snus?

Om *nej*: Har snusanvändning förekommit i de lag där du har spelat? (Spelare och ledare)

Hur har attityden mot snus varit i de lag du har spelat? (Spelare och ledare)

Har det under något tillfälle förekommit snus i de lag du har spelat i? (T.ex. i omklädningsrummet, på träningar, på spelresor, etc.)

I vilket skede (ålder) skulle du säga att snuset har börjat förekomma bland spelare i laget?

Ickesnusare:

Har du på något sätt känt dej utanför eller ifrågasatt i gruppen pga. att du inte har snusat?

Har du känt att din identitet som ishockeyspelare har ifrågasatts eftersom du inte har snusat? (Av dej själv eller andra)

Snusare:

Har du känt en starkare tillhörighet till gruppen i och med att du har snusat?

Har du känt att din identitet som ishockeyspelare har förstärkts av att du har snusat?

Har du blivit erbjuden snus i ishockeykretsar? Har du tagit emot?

Om *ja*: Kändes det som om din status höjdes för att du tog emot?

Om *nej*: Hur bemöttes det att du inte tog emot? (Andras reaktioner)

Vilka roller har de som snusat haft i laget? (Auktoriteter, kaptener, duktiga spelare, tystlåtna etc.)

Har snus förekommit i din familj när du var barn?